

מסכת קינים*

הקדמה למסכת קינים

כב-א במסכת זו מתבאר ענינם של מביאי עולת העוף וחטאת העוף.

המסכת נקראת בשם "קינים" משום שכל החייבים להביא קרבן עופות [למעט יולדת עשירה] צריכים להביא שני עופות, אחד לחטאת ואחד לעולה, בדומה ל"קן" שיש בו זוג עופות.

בהלכות אלו נשנו מספר מושגים וכללים, אשר המסכת כולה עוסקת בפרטיהם.

ידיעת אותם המושגים והכללים עוד לפני לימוד המסכת עצמה עשויה לעזור רבות ללימוד, ולכן מומלץ מאד לעמוד על בוריים של אותם מושגים וכללים לפני הגישה ללימוד המשניות עצמן.

המסכת כולה נחלקת לשני מישורים:

האחד, בהנהגה לכתחילה, כאשר הכהן העושה את עבודת הקרבן בא להמלך כיצד יעשה את עבודתו.

והשני, בדיעבד, אם עבד הכהן בלא להמלך. או במידה ומתעורר ספק ביחס לעבודתו לאחר שנעשתה.

ואלו הם המושגים:

א. קינים — מפורשות וסתומות.

כל החייבים להביא קרבן העוף צריכים, כאמור, להביא "קן" עופות, דהיינו שני עופות — אחד לחטאת והשני לעולה.

קביעת העופות לחטאת ולעולה יכולה להעשות בשני אופנים:

האחד, כאשר הבעלים מייחדים את שני העופות בשעת לקיחתם לקרבן, האחד לחטאת והשני לעולה, ובכך תהיה הקן החל משעת הלקיחה "קן מפורשת", דהיינו, ששני העופות שבה הם "מפורשים" — איזה מהם הוא חטאת ואיזה עולה.

והשני, כאשר הבעלים לוקחים זוג עופות לקרבן מבלי לייחד עוף לחטאת ועוף לעולה. במקרה שכזה נקראים זוג העופות "קן סתומה", והם נקבעים על ידי הכהן בשעת העבודה לחטאת ולעולה.

ב. עבודת הקרבן.

הזאת דם חטאת העוף נעשית בחלקו התחתון של המזבח.

מיצוי דם עולת העוף נעשה בחלקו העליון של המזבח.

וסימן לדבר: עולת העוף — עולה למעלה.

עשיית הקרבן שלא במקומו פוסלת אותו, ולכן אם היזה מדם חטאת העוף על חלקו העליון של המזבח, או שמיצה את דם עולת העוף על חלקו התחתון של קיר המזבח, נפסל הקרבן.

לכתחילה יש להקדים את עשיית החטאת לעשיית העולה. אך אם שינה את הסדר אין זה פוסל.

* שני הפרקים הראשונים של המסכת מבוארים לפי פירוש הרא"ש, והשלישי לפי רש"י במסכת זבחים.

בחידושי הגרי"ז הנ"ל מהו המקור לדברי רש"י. אך יש חולקים. עיין רש"ש כאן בפרק שלישי].

ד. קביעת הכהן

אם בשעת לקיחת העופות לקרבן לא קבעו להם הבעלים שם חטאת או עולה שוב אין ביכולתם של הבעלים לייחדם לאחר מכן לחטאת או לעולה. אלא הדבר תלוי רק בכהן, שקובע את שמם בעת עשייתם, כאשר את העולה הוא עושה למעלה ואת החטאת הוא עושה למטה.

כמו כן, אם עשה הכהן את אחד העופות שבקן החובה הסתומה לחטאת נקבע בכך שמו של העוף השני מיד, בלי עשיית הכהן, לעולה. וכן להיפך, אם עשה את אחד העופות לעולה נקבע בכך שמו של השני מיד לחטאת, מבלי עשיית הכהן.

כהן שבאו לפניו מספר קינים סתומות של אותו אדם, שלא נקבע בהן איזה עוף חטאת ואיזה עולה, וכן לא נקבע בהן קן מסוימת לחובה מסוימת, אלא הביאן האדם למילוי כמה חובותיו, כגון יולדת שהביאה מספר קינים עבור כמה לידות, ולא ייחדה את הקינים עבור כל לידה ולידה — הברירה ביד הכהן:

א. לעשות אחד מכל קן לחטאת ואת בן זוגו מכל קן לעולה.

ומשעה שעשה הכהן את האחד מבני הזוג לחטאת נקבע מיד חבירו לעולה, וכן להיפך.

ב. לחלוק את העופות כולם, ולעשות מחצית העופות לחטאת ומחציתם לעולה!

ומשעשה הכהן מחצית מהסך הכולל של

אם התעורר ספק ביחס לעוף, האם הוא חטאת או עולה, וכגון שהתערבה חטאת העוף בעולת העוף — אין להקריבו, אלא ימות, כיון שאין פדיון לעופות.

ב. חובה ונדבה.

הנודב עופות לקרבן יכול להביא רק עולת העוף, לפי שאין קרבן אשם או שלמים בעוף.

חטאת העוף באה רק בתורת קרבן חובה ולא בנדבה. ולכן, רק במקרים שחייבה תורה להביא חטאת העוף, כולדת זובה או ככפרה על חטא, ניתן להחיל על עוף שם "חטאת".

יכול אדם לנדוב עוף אחד לעולה או שני עופות או שלש וכן הלאה. אך אם נדר להביא "קן" עופות חייב להביא שני עופות. [ועיין בחידושי הגרי"ז בהלכות מעשה הקרבנות שקרבן "שלם" הוא קרבן של שני עופות דוקא].

וכן המביאים "קן" עופות מחמת חובתם, כגון חוטא או יולדת, הרי הם מביאים שני עופות, ומאותו הסוג בדוקא, שאחד מהם חטאת והשני עולה.

ג. תורים ובני יונה.

קיני חובה ונדבה באים מהתורים, שהם עופות גדולים, או מבני היונה, שהם גוזלי יונה קטנים.

הקן ובו זוג העופות חייב להיות מאותו המין, ואי אפשר להביא קן המורכב מתור אחד ובן יונה אחד.

[לפי רש"י גם קן של שתי עולות הבא בנדבה אינו בא אלא מאותו הסוג, ועיין

עצמם, אינם בטיילים ברוב. כי בעלי חיים אינם מתבטלים ברוב [מדרבנן] עקב חשיבותם.

כללים:

1. עירובי עופות קרבן יתכנו בכמה אופנים:
 - א. עופות מפורשים, דהיינו עולה וחטאת, שנתערבו זה בזה.
 - ב. עופות מפורשים, חטאת או עולה, שנתערבו בקיני חובה סתומות.
 - ג. קינים סתומות שהתערבו זו בזו.

לעופות המפורשים שהתערבו זה בזה אין פתרון לא לכתחילה ולא בדיעבד אלא ימותו כל העופות שבתערובת.

שהרי בעלי חיים אינם מתבטלים ברוב ולכן יש להסתפק בכל עוף שמא הוא חטאת ושמה הוא עולה.

אבל, לעופות המפורשים שהתערבו בקינים סתומות יש פתרון לחלק מהעופות — לעשות חטאות או עולות כמספר הקינים שהתערבו בהן, וכפי שיתבאר להלן.

כמו כן, לקינים סתומות שהתערבו זו בזו יש כמה וכמה אפשרויות של עירוב, וכמה וכמה פתרונות לחלק מהעופות שבתערובת, שלכולם יש כלל מרכזי אחד!

הכלל הוא:

מתערובת של קינים סתומות — יכול הכהן לעשות חטאות או עולות כרצונו

העופות לחטאת, נקבעים מירידת מחצית העופות הנותרים לעולה!

אבל, כל עוד לא הקריב הכהן את כל מחצית העופות לחטאת, אלא רק את חלקם, עדיין לא נקבעו חלק מהעופות לעולה, ולכן רשאי הכהן להמשיך ולעשות עוד חטאות מבלי לחשוש לקביעות חלק מהעופות לעולה.

כי, כאמור, רשאי הכהן לחלוק את העופות של כמה קינים שהובאו לפניו ולעשות מחצה מכולם לחטאת ומחצה לעולה, ואינו צריך לקחת אחד מכל קן לחטאת ואחד מכל קן לעולה.

ובמקרה שכזה, הרי כל עוד לא עשה מחצית לחטאת — לא נקבעו כלל העופות לעולה!

הכהן יכול לחלוק את הקינים ולעשות מהם מחצה חטאת ומחצה עולה — רק כאשר הקינים שייכים לאדם אחד וכאשר הוא לא ייחד את הקינים לחובה מסוימת.

אבל, אם היו הקינים שייכים לאנשים שונים, קן אחד לאדם אחד, או אפילו היו שייכים לאדם אחד אלא שייחדם אותו האדם לחובות מסוימות, ואפילו היו החובות מאותו השם, וכגון יולדת שהביאה כמה קינים עבור כמה לידות אלא שהיא ייחדה כל קן ללידה מסוימת — שוב אין הכהן יכול לחלוק את הקינים למחצה, אלא הוא חייב לעשות עוף אחד מכל קן עולה ועוף אחד מכל קן חטאת.

ה. תערובת עופות וביטול ברוב.

עופות קרבן שהתערבו, בין שהתערבו בעופות חולין ובין שהתערבו בינם לבין

כל עור הוא בטוח שעדיין לא עשה את מחצית מספר החטאות או העולות של אדם אחד [או של חובה אחת].

כי משעשה הכהן מתוך התערובת את מחצית מספר העופות של אדם אחד [או של חובה אחת] לחטאת, יש לחשוש שמא עלו בידו עופותיו של אדם אחד [או של חובה אחת] ואז נקבעים לעולה כל שאר עופותיו של אותו אדם [או של אותה חובה], ושוב אינו רשאי הכהן לעשות חטאת מיתר העופות המעורבים, כי מעתה יש להסתפק בכל עוף שהוא בא לעשותו חטאת שמא הוא מהעופות שנקבעו לעולה.

והוא הדין להיפך, אם עשה הכהן מחצית מספר העופות של אדם אחד [או של חובה אחת] לעולה, נקבעה לחטאת המחצית השנייה של העופות של אותו אדם [או של אותה חובה], ושוב אין הכהן יכול לעשות מהתערובת קרבן לעולה, כי יש לחשוש מעתה בכל עוף שבתערובת שמא הוא חטאת.

ואם עשה מתוך התערובת מחצית מספר העופות של אדם אחד לחטאת ומחצית מספר העופות של אדם אחד לעולה — שוב אינו יכול לעשות מאותה התערובת עוף נוסף!

כי מעתה יש לחשוש בכל עוף שבתערובת שמא הוא עולה ושמא הוא חטאת.

שהרי יש לנו לחשוש שמא נעשתה מחצית העופות של אדם אחד לחטאת וכנגדה נקבעה מחצית עופותיו לעולה, ועופות העולה שלו נמצאים עתה בתערובת.

ומאידך יש גם לחשוש שנעשתה מחצית

עופותיו של האדם השני לעולה ונקבעו שאר עופותיו לחטאת, וגם עופות החטאת מצויות עתה בתערובת.

והרי כמה דוגמאות לעירובם של קיני חובה זה בזה המבוארים במסכת, ואשר נוהג בהם הכלל הזה.

א. קינים של אדם אחד שהופרשו עבור כמה חובות זהות, כגון יולדת שהפרישה קינים עבור מספר לידות.

וקיימות בענין זה שתי אפשרויות:

האחת, שלא ייחדה כל אחד מהקינים לכל לידה אלא הביאה לכהן מספר קינים כמספר הלידות.

והשנית, שייחדה כל אחד מהקינים ללידה מסוימת.

ועתה שהתערבו הקינים —

הרי באפשרות הראשונה, שלא ייחדה את הקינים ללידה מסוימת, עושה הכהן מחצית העופות לעולה למעלה ומחצית העופות לחטאת למטה, ובכך יצאה היולדת ידי חובתה. כי ביד הכהן לעשות מחצית העופות לעולה ומחצית לחטאת, כיון שלא היו הקינים מיוחדים ללידות מסוימות.

אבל במקרה של האפשרות השנייה, שייחדה את הקינים, לכל לידה קן מסוים, חייב הכהן לעשות אחד מכל קן לעולה ואחד מכל קן לחטאת.

הילכך, יכול הכהן לעשות מכל התערובת רק עוף אחד למעלה לעולה ועוף אחד למטה לחטאת, ואילו כל שאר העופות ימותו.

והוא לפי הכלל האמור, שמשעה שעשה הכהן עוף אחד לחטאת הרי הוא עשה בכך את מחצית העופות של חובה אחת לחטאת ואז נקבע מידית עוף אחד [שהוא בן זוגו באותו קן] כנגדו לעולה. ועוף זה נמצא עתה בתערובת ואין ידוע איזה הוא.

ולכן האפשרות היחידה לעשות מאותה תערובת קרבן נוסף היא רק לקחת עוף אחד מהתערובת, ולעשותו עולה.

ועוף זה אין אנו יודעים אם הוא בן זוגו של העוף שנעשה עתה לחטאת או שהוא בן זוגו של עוף אחר שבתערובת.

ומשנעשה העוף האחד הזה לעולה יש לחוש שהוא עוף מקן אחר ואז נקבע מידית העוף שהוא בן זוגו באותו הקן לחטאת. ועוף זה נמצא עתה בתערובת ואין ידוע מי הוא.

ולכן, אי אפשר לעשות מעתה אף עוף לקרבן כי בכל אחד מהעופות יש לחוש שמא הוא חטאת ושמה הוא עולה.

ב. קינים של אותו אדם, שהפרישן עבור חובות שונות. כגון אשה שהפרישה קרבנותיה עבור לידה ועבור זיבה.

גם כאן קיימות שתי אפשרויות:

האחת, שהפריש מספר קינים מבלי לייחד כל קן לחובה מסוימת.

ובמקרה שכזה יכול הכהן לעשות מחציתם של כל העופות למעלה לעולה והמחצית השניה של סך כל העופות למטה לחטאת, ותצא בזה האשה גם ידי חובת לידתה וידי חובת זיבתה.

והשנית, שייחדה האשה קן ללידה וקן לזיבה, ומשהתערבו הקינים אין היא יכולה להביא אלא שני עופות האחד לחטאת והשני לעולה, והשאר ימותו.

כי שמא היו העולה והחטאת שנעשו משני קינים נפרדים, ומשעה שנעשית מחצית הקן האחת לעולה נקבע מחצית הקן הנותרת לחטאת, ומשעה שנעשה מחצית הקן השניה לחטאת נקבע מחצית הקן השניה הנותרת לעולה.

ומעתה נמצא שחטאת ועולה מעורבים לפנינו, ואין אפשרות לעשותם לא לעולה ולא לחטאת.

ג. עירוב קינים של אנשים שונים.

קיני חובה סתומות של שני אנשים שהתערבו ביחד [מבלי שיוחדו הקינים לחובות מסוימות], יכול הכהן לעשות מחצית מהעופות בלבד, והשאר ימותו.

ומאותה מחצית העופות — יעשה מחצית [שהם רבע מכלל העופות] לחטאת למטה, ואת חצי המחצית השני [שכאמור, הם רבע מכלל העופות] יעשה לעולה למעלה.

ומשעשה רבע העופות לחטאת למטה ורבע לעולה למעלה שוב אינו רשאי לעשות עופות נוספים.

וגם כאן קיים הכלל האמור.

שהרי יש לחוש שמא הרבע שנעשה לחטאת למטה היה כולו של אדם אחד, ונמצא שמחצית המספר של העופות של אדם אחד נעשתה לחטאת ובכך נקבעו שאר עופותיו לעולה.

ומאידך, יש לחשוש שעשה להיפך, שמא עשה את עשרת העופות לעולה משל בעל עשרת הקינים, שאז נקבעו עשרת בני זוגן לחטאת, ואילו את עשרת החטאות הוא עשה משל בעל מאת הקינים.

ונמצא, שעשר העופות שנקבעו לחטאת מהעופות של בעל עשרת הקינים הן עתה מעורבות בין כל העופות שנשתיירו.

ומעתה נאסרו להקרבה כל העופות, כי בכל עוף יש להסתפק אם הוא עולה או חטאת.

ה. מיעוט קיני חובה משם אחד שהתערבו בהרבה קיני חובה משם אחר.

כגון שהתערבו עשר קיני יולדת [שהפרישה אותם בשעת לקיחתן לקרבן לידה] במאה קיני זבה, ואפילו היו כל הקינים של אשה אחת.

ולפי הכלל האמור הרי מתוך מאה ועשר קינים אלו אפשר להקריב רק עשר קינים, והן יעלו לעשר חובות [מבלי לדעת לאיזה מהן, ויביאו עוד מאה קינים שישלימו את יתרת החובות].

שהרי משנעשו עשר עולות ועשר חטאות יש לחוש שעשר העולות נעשו מתוך עשרת קיני הלידה ונקבעו עשרת בני זוגן לחטאת והרי הן מעורבות במאה קיני הזיבה. ומאידך יתכן ועשר החטאות נעשו מתוך עשרת קיני הלידה ונקבעו עשרת בני זוגן לעולות והרי הן מעורבות במאה קיני הזיבה.

ונמצא שבכל העופות שנשתיירו יש ספק אם העוף הוא חטאת או עולה.

והרי גם יתכן שרבע הקינים השני שנעשה למעלה לעולה היה כולו של האדם השני, ונקבעו אז העופות שאר עופותיו לחטאת.

ומעתה, יש לחוש שבמחצית הקינים שנשארו מעורבים יש בהם תערוכת של עולות וחטאות, ואי אפשר לעשותם לא עולה ולא חטאת כי כל עוף הוא במצב מסופק.

אבל את שני הרבעים הראשונים הוא היה יכול לעשות לעולה ולחטאת ממה נפשך:

אם כל העופות שיעשו למעלה לעולה וכל העופות שיעשו למטה לחטאת יהיו של אותו אדם — שפיר דמי.

ואם יהיו חלק מהעופות של אחד וחלק של השני נמי שפיר דמי.

ד. עירוב מיעוט קינים של אדם אחד בהרבה קינים של אדם אחר.

במצב שכזה אי אפשר לעשות אלא כמנין העופות של בעל מיעוט הקינים, ולפי הכלל האמור.

ולדוגמא: אם נתערבו עשר קינים של אדם אחד במאה קינים של אדם אחר, אפשר להביא רק עשר קינים, והשאר — ימותו.

שהרי משעשה עשר עופות לחטאת יש לחוש שמא כל עשרת העופות שעשה לחטאת היו משל בעל עשרת הקינים, וכיון שעשה מחצית מספר העופות של אדם אחד לחטאת הרי נקבעו כנגדן עשרת בני זוגן לעולה, והרי הם מעורבות בכל התערבות.

ואילו עשרת העופות שעשה לעולה יתכן והם היו משל בעל מאת הקינים.

לחטאת, ואז נקבעו כל מחצית העופות המקוריים האחרים לעולה. ועשה הכהן לאחר מכן מחצית העופות לעולה ונכלל בהם אותו הגוזל, ונמצא שהעוף הבלתי זוגי הנשאר הוא עולה.

אך מאידך יתכן כי בתוך מחצית העופות שנעשתה תחילה לחטאת נכלל גם הגוזל שהתערב, ולאחר מכן שעשה את מחצית העופות לעולה מהעופות המקוריים, ונמצא שהעוף המיותר הוא עוף מקורי של האשה השניה ולא הגוזל שהתערב, ואם כן הרי הוא כבר נקבע לחטאת, כאשר נעשתה מחצית מספר העופות לעולה.

וכיון שיש ספק אם העוף שנשתייר הוא חטאת או עולה דינו למיתה.

3. עירוב קיני חובה ונדבה.

השם "נדבה" מתייחס במשנה לקרבן עולה משום שרוב קרבנות העוף באים עולות.

כמה עולות שהתערבו בקינים סתומות אי אפשר לעשות מכל התערובת אלא עולות כמספר קיני החובה, ותו לא.

שהרי משהתערבו העולות בקיני החובה שוב אי אפשר לעשות מהן חטאות כי בכל עוף יש לחוש שמא הוא מהעולות שהתערבו.

וכמו כן אי אפשר לעשות עולות יותר ממספרם של קיני החובה. כי לפי הכלל האמור, משעשה הכהן עולות כמנין מחצית מספר העופות מקיני החובה יש לחוש כי עשה אותם מעופות החובה וכבר נקבעו כנגדם עופות החובה לחטאת.

2. הישוב רווח והפסד של הקדשים במצב של עירוב, כגון בפריחת גוזל מהקן.

קן סתומה שפרח ממנה גוזל והתערב הגוזל בקינים סתומות מרובות של אשה אחרת, אין לעשות את הגוזל שנותר לעולה או לחטאת.

שהרי אם יעשו את הגוזל שנשתייר, שהוא מחצית העופות, לעולה או לחטאת, יקבע, במקביל, גם אותו הגוזל שפרח לעולה או לחטאת. וכיון שאותו הגוזל התערב בקיניה המרובים של האשה האחרת הרי מעתה לא יוכלו לעשות מהקינים המרובות של האשה השניה אלא עולות לחוד או חטאות לחוד [הכל בהתאם לקביעת הגוזל].

ונמצא, שעקב עשיית עוף אחד של אשה אחת לקרבן חטאת או עולה ייפסדו הקרבנות המרובים של האשה השניה, והרי אנו מצווים לדאוג שלא ייפסדו להקדש קרבנות רבים.

הילכך לא ייעשה מאותו הקן שפרח ממנו הגוזל שום עוף.

ואילו מהקינים המרובות שהתערב בהם הגוזל יעשו את כל הקינים כהלכתם מחצית לחטאת ומחצית לעולה, וישאר מהתערובת עוף אחד מיותר, שאין לו בן זוג, שאותו אין לעשות כלל, לא לעולה ולא לחטאת, לפי שהוא ספק חטאת ספק עולה.

שהרי לפי הכלל האמור משנעשו מחצית מהעופות לעולה או לחטאת נקבעו מיד מחצית העופות שכנגדם לעולה או לחטאת.

ואם כן, יש לחשוש שמא עשה תחילה את מחצית העופות המקוריים של האשה השניה

שאם עוף החטאת נעשה ראשון והרי הוא תור יביא עתה תור לעולה, ואם עוף העולה נעשה ראשון והרי הוא בן יונה יביא לחטאת בן יונה ובכך ישלים את קרבנו.

פרק חטאת העוף

משנה א:

במשנה זו מתבארים דיני הזאת דם חטאת העוף ומיצוי הדם של עולת העוף. וכמו כן מבואר בה החילוק בין נדר לנדבה.

א. הזאת הדם של חטאת העוף — נעשית למטן [למטה]. שעומד הכהן על רצפת העזרה ומזה את דם החטאת [מגופו של העוף שנמלק] על קיר המזבח, בחלקו התחתון, מתחת לחוט הסיקרא.

ואילו נתינת הדם של חטאת בהמה צריכה להעשות למעלה [למעלה] שעומד הכהן על ה"סובב" המקיף את המזבח מסביב, ונותן את הדם באצבעו על קרנות המזבח, בחלקו העליון.

ב. עבודת מיצוי הדם של עולת העוף נעשית למעלה, שעומד הכהן על ה"סובב" וממצה את דם העולה על הקיר, בחלקו העליון של המזבח, על ידי לחיצת מקום השחיטה אל קיר המזבח.

ג. ואם שינה בזה ובוזה, שהיזה את דם חטאת העוף על קיר המזבח למעלה, או שמיצה את דם עולת העוף על קיר המזבח למטה — פסול!

ד. סדר קניין — כך הוא:

קן החובה, שחייב בעליו להביאו [ככפרה

ואף על פי שיש צד לומר שהעולות הקודמות לא נעשו כולן מתוך עופות החובה אלא גם מעולות הנדבה שהתערבו בהם, ועדיין לא נקבעו כנגדם החטאות לפי שעדיין לא נעשה מחצית מספר העופות של קיני החובה, וכמו כן, אף יתכן שהעוף שהוא בא לעשות עתה הוא מכלל עולות הנדבה שהתערבו, בכל זאת אין זה מוציא מכלל ספק.

4. דין קן חובה שנעשה משני סוגי עופות — תור ובן יונה.

קן חובה באה משתי תורים שהם עופות גדולים, או משני בני יונה שהם גוזלות קטנים.

ואי אפשר להביא את הקן משני סוגים, ולכן אם בשעת עשיית הקן נפסל אחד מבני הזוג חייבים להביא את בן זוגו מאותו המין.

ונחלקו בן עזאי וחכמים אם אירע שהביאו קן המורכב משני מינים, ועבר הכהן ועשה את האחד למטה לחטאת כדין חטאת ואת השני למעלה לעולה כדין עולה, ונמצא שלא התקיימה המצוה כהלכתה ולא יצא המביא ידי חובתו — מאיזה מין הוא צריך להשלים את חובתו.

חכמים אומרים: הכל הולך אחר החטאת.

שאם קרבה החטאת תור, בין אם היא קרבה ראשונה ובין אם היא קרבה לאחר העולה, הרי הוא חייב להביא תור, שמין החטאת הוא הקובע את מין הקן.

ואילו בן עזאי אומר: הולכין אחר העוף הנעשה ראשון.

להסתפק אם הוא חטאת או עולה, ואי אפשר לעשותו לא עולה למעלה ולא לחטאת למטה, כי שמא דינו להעשות להיפך. ולכן ימותו כולם. כי לעוף אין פדיון.

ב. חטאת העוף שנתערבה בקיני חובה "סתומות". וכגון, שהתערבה חטאת העוף בתוך שלשה קיני חובה סתומות ובהם שש עופות, אין כשר להביא מתוך התערובת של שבעת העופות אלא רק כ"מנין חטאות" שיש לעשות בקיני החובה.

והיינו, שמביאים מתוך שבעת העופות המעורבים רק שלשה עופות לחטאת, כמנין שלשת החטאות שצריך לעשות מקיני החובה, והשאר ימותו.

שהרי אי אפשר להקריב מתוך שלשת קיני החובה הסתומות אלא שלש חטאות בלבד, לפי הכלל שלאחר שהוקרבו מחצית העופות לחטאת נקבעים מיד עופות העולה שכנגדם.

ולכן, על אף שיש עתה בתערובת עוף חטאת נוסף שבא והתערב, הרי יש לחשוש שאת שלשת החטאות הראשונות שיעשה הכהן הוא יעשה מחטאות מקוריות, ואז יקבעו שלשת העופות המקוריים האחרים לעולה.

ומעתה יש לחשוש בכל עוף שמא הוא עוף החטאת שהתערב או שהוא אחד מהעופות המקוריים שנקבעו לעולה.

ג. וכן עולה שנתערבה בקיני חובה סתומות — אין כשר להביא מתוך התערובת אלא עולות כמנין קרבנות העולה שבקיני החובה. וכאמור בענין החטאת שהתערבה בקינים סתומות.

וכגון, אם התערבה עולה אחת בשלש קיני

על חטא, או כדי להכשירו לאכול בקדשים כמו יולדת זובה] הרי הוא בא —

זוג של שני עופות, אשר אחד מהם קרב כקרבן חטאת, ואחד מהם קרב כקרבן עולה.

אלו קן הבא בנדריים ובנדבות הרי העופות כולן באות בתורת עולות, שאין חטאת באה בנדבה.

איזהו "נדר" — האומר "הרי עלי עולה", שנדר להביאה.

איזהו "נדבה" — האומר "הרי זו עולה", שהקדישה בלי לנדור להביאה.

ומה הוא החילוק למעשה בין נדרים לנדבות?

אין בהם אלא חילוק זה בלבד:

שהנדריים, אם אירע שמתו הקרבנות שהופרשו לקיום הנדר, או שננבכו — חייב הנודר באחריותו, שצריך להביא אחרים במקומן כדי למלא את התחייבות נדרו.

ואילו נדבות אשר מתו או ננבכו — אין חייב המקדיש אותם באחריותו, כיון שרק הקדיש אותן, ולא נדר להביאן.

כב-ב

משנה ב:

א. חטאת העוף שנתערבה בעוף עולה, וכן עולה שנתערבה בחטאת, ואין ניכר מי הוא עוף העולה ומי הוא עוף החטאת, הרי אפילו היתה התערובת ביחס של אחד בריבוא — ימותו העופות כולם, לפי שבעלי חיים אינם מתבטלים ברוב מחמת חשיבותם [מדרבנן!], ונמצא שבכל עוף יש

חובה סתומות, אי אפשר להקריב מהתערובת של שבעת העופות אלא שלש עולות בלבד.

שהרי אי אפשר להביא חטאת כלל כי בכל עוף יש לחוש שמא הוא עוף העולה שהתערב.

וכמו כן אי אפשר להביא מהתערובת עוף נוסף לעולה כי שמא יעשה את שלשת העופות [שהם מחצית העופות המקוריים] למעלה לעולה משלשה עופות מקוריים, ואז יקבעו מיד שאר העופות המקוריים לחטאת.

ומעתה כל העופות הם במצב של ספק עולה ספק חטאת.

ד. דין זה, שאם התערבו עולות או חטאות בקיני חובה סתומות אין מביאים מהן אלא כמנין העולות או החטאות שבקיני החובה הסתומות, נוהג:

בין שהיתה ה"חובה" מרובה ו"הנדבה" מועטת וקרי התנא לעולה המפורשת "נדבה" כי רוב העופות היו עולות. עיין ברא"ש. והוא הדין לחטאת מפורשת שהתערבה בקן סתומה], והיינו, שעופות החובה הסתומים היו מרובים מהעולות או החטאות שהתערבו בהן.

ובין שהיתה הנדבה מרובה והחובה ממועטת, שאפילו אם התערבו, למשל, עשר עולות בקן חובה סתומה אחת אין מביאין מכל התערובת אלא עולה אחת בלבד, לפי שאין מביאין שתי עולות מקן אחד. כי לאחר שהביאו עוף אחד עולה נקבע מיד בן זוגו לחטאת. ומעתה, אם כבר הביא עוף אחד לעולה שוב אי אפשר להביא עוף נוסף כי שמא הוא בא מקן החובה.

וחטאת אי אפשר להביא כלל. כי בכל עוף

יש לחשוש שמא הוא עוף העולה שהתערב כאן.

ובין ששתייהן, עופות העולה או החטאת שהתערבו ועופות קיני החובה הסתומות היו שוות במנינם.

משנה ג:

במה דברים אמורים שמביאים עולות או חטאות כמנין העולות או החטאות שבקיני החובה הסתומות, **בחובה ובנדבה** [וכאמור, הכוונה ל"נדבה" היא לעולה מפורשת, והוא הדין לחטאת מפורשת] שהתערבו זו בזו.

אבל אם היתה התערובת בחובה שנתערבה זו בזו, וכגון:

שהיתה קן חובה סתומה אחת שייכת לאשה זו, וקן חובה סתומה אחת שייכת לאשה זו.

או שהתערבו שתיים קיני חובה סתומות השייכים לאשה זו ושתיים קיני חובה סתומות השייכים לאשה זו.

או שלש לזו ושליש לזו —

הרי **מחצה** מהעופות שבתערובת **כשר** להקרבה, ו**מחצה פסול** להקרבה.

שהרי משהקריב הכהן רבע מכלל העופות למטה לחטאת והקריב רבע מכלל העופות למעלה לעולה, יתכן ונקבעים העופות כנגדם לעולה או לחטאת.

שהרי יש סיכוי שהיה אותו הרבע העשוי למעלה לעולה מעופותיה של אשה אחת, ואז נקבע הרבע שכנגד לחטאת. ומאידך גם יתכן כי הרבע שנעשה למטה לחטאת שייך לאשה השניה, ואז נקבע הרבע שכנגד לעולה.

ודינים אלו, שבתערובת של אחד לאחד כשר מחצה, ובתערובת של רוב ומועט כשר המועט בלבד, נוהגים בין שהיתה התערובת של קינים משם חובה אחד, בין שהיתה התערובת משני שמות חובה.

ובין שהיו הקינים מאשה אחת, ובין שהיו הקינים משתי נשים, וכמו שמבארת המשנה הבאה:

משנה ד:

כיצד היתה תערובת של קינים משם אחד, שנוהג בה הדין האמור?

כגון שייחדה האשה את קיניה לכל לידה ולידה, ולאחר מכן נתערבו.

כיצד היתה התערובת משני שמות חובה?

כאשר ייחדה האשה קן אחד עבור לידה וקן אחרת עבור זיבה, ולאחר מכן התערבו הקינים.

וכיצד היא התערובת של קינים משתי נשים שנוהג בה הדין האמור?

כשהתערבו קיניהן של שתי יולדות, שהיה על זו להביא קרבן לידה, ועל זו להביא קרבן לידה.

או שהיה על אשה זו להביא קרבן זיבה, ועל אשה זו להביא קרבן זיבה.

הרי זה תערובת של קינים של שתי נשים ושהיו אותם הקינים משם חובה אחד.

וכיצד היא התערובת של קינים של שתי נשים ומשני שמות?

והרי לא ידוע לנו מי הם העופות שנקבעו לחטאת ומי הם שנקבעו לעולה, שהרי הם מעורבים ביחד. ולכן אי אפשר להקריב אף עוף מהמחצית השניה שנשתירה.

אבל, כל עוד לא נעשו רבע מהעופות לחטאת או לעולה לא נקבע שום עוף ואפשר לעשותם עולה או חטאת.

ובמה דברים אמורים שכשרה מחצית מתערובת העופות — כשהיתה התערובת ביחס של אחת לזו ואחת לזו.

אבל, אם התערבו ביחס של קן אחת לאשה זו ושתיים קינים לאשה זו,

או שלש לזו ועשר לזו ומאה לזו — המועט בלבד כשר, לפי הכלל האמור.

שהרי משעה שנעשו מהתערובת עופות לחטאת כמנין מחצית עופותיה של האשה בעלת מספר הקינים המועט ביותר, יש לחשוש שמא היו כל אותן עופות של אותה אשה, ואז נקבעו כל שאר עופותיה לעולה, והם מעורבים בין כל העופות, ומעתה אי אפשר לעשות מכל תערובת העופות אלא עולה.

ומאידך, יתכן ולא נעשו עופות החטאת מעופותיה אלא נעשו מעופות אשה אחרת, ומשנעשו עופות לעולה כמספר מחצית עופותיה יש לנו לחוש שמא היו אותם העופות עשויים מעופותיה בלבד, ונקבעה אז המחצית השניה של עופותיה לחטאת, והם מעורבים בתוך העופות.

ונמצא שמשעה שקרב מנין העופות של בעלת המספר המועט ביותר יש ספק בכל העופות הנותרים אם הם עולה או חטאת, ושוב אינם יכולים להקרב.

פרק קן סתומה

כג-א

הקדמה לפרק שני

בתחילת הפרק מתבאר כיצד יש לנהוג במצב שבו התערבו חלק מעופות קינים סתומות של אדם אחד בקינים סתומות של אדם אחר.

במצב זה עלינו להכריע כיצד ינהג כל אחד משניהם — זה שפרשו ממנו חלק מהעופות, וזה שהתערבו אצלו העופות הפורשים.

ושני שיקולים בהכרעה:

האחד, מניעת הפסד קדשים.

והשני, אימתי נעשתה מחצית העופות הקובעת את העופות שכנגד במחצית האחרת.

ונבדוק מספר דוגמאות:

א. שני אנשים, אשר לכל אחד היו שני קינים סתומות, ופרש עוף אחד מארבעת עופותיו של הראשון והתערב בארבעת עופותיו של השני.

במצב שכזה יש לראשון שלשה עופות ולשני חמשה עופות.

ומעתה, אם יעשה הכהן תחילה שנים מעופותיו של הראשון לחטאת ועוף אחד לעולה [או להיפך], הרי כיון שעשה מחצית עופותיו של הראשון לחטאת, נקבעו שני העופות האחרים של הראשון לעולה.

ונמצא, שהעוף שפרח מתוך עופותיו של הראשון, והמעורב עתה בתוך עופותיו של השני, נקבע לעולה.

כגון שהיה על אשה זו להביא קרבן לידה ועל אשה זו להביא קרבן זיבה.

רבי יוסי אומר: שתי נשים שלקחו קיניהם בעירוב ולא קבעו איזו קן תהיה לכל אחת בנפרד, או שנתנו דמי קיניהם לכהן על מנת שיקנה במעות קינים ויעשם לפי דעתו, לא גזרו חכמים שיעשה הכהן את הקינים כדין קינים שנתערבו, שמביא מחצה אם היתה התערובת ביחס שווה של אחד לאחד, ומביא מועט מהתערובת של מועט ומרובה.

אלא, למרות שעתה נמצאות קיניהן בתערובת — בכל זאת, לאיזו מהן שירצה הכהן יקריב חטאת, ולאיזו שירצה כהן יקריב עולה.

כיון שלא ייחדו את הקינים לאשה מסוימת או לחובה מסוימת, ונתנו את הקינים או את מעות הקינים לכהן שיעשם כפי רצונו, הרי גם אם יעשה הכהן את מחצית מספר העופות [היחסית] לאשה אחת לחטאת לא ייקבעו עופות אחרים כנגד לעולה.

ודין זה נוהג בין לקחו קינים כשהיו שתי הנשים חייבות בקרבן משם אחד, כגון שהיו שתיהן יולדות, ובין שהיו חייבות קרבן משני שמות, וכגון שהיתה אחת יולדת והשניה זבה.

וכאמור, חידושו של רבי יוסי הוא שלא חששו חכמים שמא יבואו לטעות בדין נשים שייחדו קיניהם ואחר כך התערבו, ולכן לא גזרו לנהוג כאן כדין התערובת של קינים שיוחדו.

הדרן עלך חטאת העוף

אך את העוף החמישי אי אפשר לעשות לא עולה ולא חטאת!

שהרי יתכן שהיו שני עופות העולה מעופותיו המקוריים של השני, והעוף שנותר גם הוא מעופותיו המקוריים, ונקבע עוף זה לחטאת.

ומאידך יתכן שהיו שתי החטאות מעופותיו המקוריים של השני, ואף עוף זה הוא מעופותיו המקוריים, ונקבע העוף הזה לעולה.

ואם כן ספק הוא אם העוף שנותר הוא עולה או חטאת, ולכן אי אפשר להקריבו כלל.

ב. שלשה אנשים שהיו להם קיני חובה סתומות. לראשון קן אחד, לשני שנים, ולשלישי שלש.

פרח עוף אחד מהקן היחידה של הראשון והתערב בשני הקינים של השני, ולאחר מכן פרח עוף אחד מהתערובת של חמשת העופות שהיתה אצל השני והתערב בתוך שלשת קיניו של האדם השלישי.

הרי, אם יקריב בעל הקן הראשון את העוף שנשאר לו לחטאת [או לעולה], שוב לא יוכלו שאר בעלי הקינים להקריב מקיניהם חטאת [או עולה], שהרי בעוף החטאת שהקריב הראשון התמלאה מכסת העופות שלו לחטאת, ונקבע העוף הפורח לעולה. וכיון שיש סיכוי שהעוף הפורח מעורב עתה או בקיניו של השני או בקיניו של השלישי, אין השני והשלישי יכולים לעשות חטאת מתוך עופותיהם.

ונמצא, שיפסיד ההקדש בעשיית החטאת של הראשון את כל קרבנות החטאת משאר הקינים, ויוכלו לעשות מתוך שנים עשר

וכיון שהוא מעורב בתוך עופותיו של השני ואין ידוע מי הוא, אין הכהן יכול להקריב מתוך עופותיו של השני קרבן חטאת כי שמא הוא פוגע בעוף שהתערב, שכבר נקבע לעולה.

ונשארה לו רק האפשרות להביא מתוך העופות של השני רק שתי עולות ותו לא.

כי משעה שיעשה שתי עולות, הרי יתכן והקריב בכך מחצית מספר העופות של האדם השני לעולה [שהרי יתכן שהיו שני העופות מעופותיו המקוריים של השני ולא היה בהם העוף של הראשון שהתערב בהם], ואז נקבעו שני עופותיו האחרים של האדם השני לחטאת.

וכיון שאינו יודע מי הם, ואם כן אינו יכול להמשיך ולעשות עוף נוסף לעולה.

ואם כן יקריבו מתוך שמונת העופות של שני האנשים הללו רק חמשה עופות, שנים לחטאת ואחד לעולה מעופותיו של הראשון ושנים לעולה מעופותיו של השני.

ולכן, יש להעדיף לעשות את העופות של שני האנשים בצורה שונה, שבה יקריבו ששה עופות במקום חמשה:

משלושת עופותיו של הראשון יעשו את האחד חטאת ואת השני עולה, וכיון שלא נעשו מחצית העופות של הראשון לעולה או לחטאת לא נקבעו שאר עופותיו לעולה או לחטאת.

ולכן, יכול השני לעשות שנים מחמשת העופות שברשותו לעולה ושנים מעופותיו לחטאת גם אם יהיה בכללם הגוזל שפרח והתערב.

ויוצא שבסך הכל יקרבו כאן ארבע עופות מתוך שנים עשר!

ולכן, עדיף שיעשה השני רק עוף אחד לחטאת ועוף אחד לעולה, ואז יוכל השלישי להקריב שלשה מעופותיו לחטאת ושלשה מעופותיו לעולה. ונמצא שבסך הכל קרבים שמונה מתוך שנים עשר העופות! [שנים של השני וששה של השלישי]

אבל את העוף השביעי שישאר בלי בן זוג אי אפשר להקריב כי שמא הוא חטאת ושמא הוא עולה.

וכפי שהתבאר בענינו של השני.

שיש לנו לחשוש שבעשיית שלשת העופות לחטאת הם נעשו ממחצית עופותיו המקוריים של השלישי ונקבעו שלשת עופותיו האחרים לעולה, ויתכן שהעוף שנשאר הוא אחד משלשת העופות שנקבעו לעולה.

וכמו כן יתכן שבעת שנעשו שלשת העופות לעולה הם נעשו ממחצית עופותיו המקוריים של השלישי, ונקבעו אז שלשת עופותיו לחטאת, ובכללם גם העוף הזה שהשתיר.

והעוף שנשאר בידי הראשון גם הוא ספק עולה ספק חטאת, שהרי אם נעשה העוף הפורח שהוא בן זוגו לעולה, הרי הוא נקבע לחטאת, ואם נעשה העוף הפורח חטאת נקבע העוף הנשאר לעולה.

משנה א:

קן פתומה, שלא התפרש בשעת הלקיחה איזה עוף ממנה יהיה חטאת ואיזה עולה שפרח ממנה גוזל לאויר העולם, ואבר.

העופות [2+4+6] רק חטאת אחת משל הראשון, ושתי עולות משל השני ושלש עולות משל השלישי, שהם ביחד רק שש עופות!

ולכן, עדיף שלא יקריב הראשון את העוף שבידו לחטאת. ומה יהיה גורלו — יתבאר בהמשך.

והאדם השני, אם יעשה מתוך ארבעת העופות שבידו שנים לחטאת ושנים לעולה, שוב לא יוכל השלישי להקריב אפילו עוף אחד מעופותיו.

שהרי משיעשה הכהן מעופותיו של השני שתי עופות לעולה, יתכן ויעשה אותם משני עופות מקוריים של השני, ובכך יקבעו שני עופותיו האחרים לעולה.

ואם כן, יתכן והעוף שפרח מהשני לשלישי הוא עוף של האדם השני שנקבע לעולה.

ומאידך, כשיעשה הכהן את שני העופות האחרים של האדם השני לעולה, יתכן ויעשה אותם מעופותיו המקוריים ויקבעו שני עופותיו האחרים לחטאת.

[ומה שהביא תחילה שתי חטאות אין זה ודאי ששתיהן היו מעופותיו המקוריים, שהרי יתכן ואחד העופות שעשה לחטאת היה העוף של הראשון שהתערב בכלל חטאותיו].

ואם כן יש לחוש שיתכן והעוף שפרח מבין חמשת העופות שהיו בידו [והתערב בששת עופותיו של השלישי] הוא עוף מקורי שלו, ועתה הוא נקבע [בעשיית שתי העולות] לחטאת.

ואם כן, כל עוף שביד השלישי הוא ספק חטאת ספק עולה.

או שפרח הגוזל לבין העופות שיש להן דין "מתות", [כגון חטאות שדינן למיתה].

או שמת אחד מהם, ונשאר השני בלי בן זוג.

בכל אלו —

יקח בן זוג לשני, שנותר, ויקריבם.

[ודין זה נוהג גם בקן מפורשת שפרח ממנה או שמת גוזל אחד וידוע מי הוא, שאפשר לצרף לו בן זוג. ולא נשנה דין גוזל הפורח מקן מפורשת במשנה משום שהוא נוהג דוקא בידוע לנו איזה עוף פרח, ואילו בקן סתומה הוא נוהג בכל ענין].

אבל, אם פרח הגוזל לבין עופות הקריבות והתערב בהם, ועתה יש כאן מספר לא זוגי של עופות, הרי זה נחשב כאילו התערב בהם גוזל פסול.

והיינו, למרות שיתכן כי אותו הגוזל שהתערב הוא עצמו יקרב לעולה או לחטאת, הרי ביחס לתערובת כולה יש לנו להתייחס כאילו נוסף כאן עוף פסול. ולכן לא יעשו מתוך העופות המעורבים אלא עופות במספר זוגי, כמקודם, והגוזל שיוותר לבדו הוא עוף פסול להקרבה.

וכמו כן, הרי הוא פוסל בפריחתו עוף אחד [או קן אחד] במקום שכנגד. והיינו בעופות שפרח מהם, שמעתה לא יוכלו להקריב אחד מהקיינים שפרח מהם.

ודין זה קבעו חכמים שינהג בכל מקום, ואפילו כשאין מקום לחשוש לסיבות שמהן נובעת הלכה זו:

שהגוזל הפורח פסול במקום שהתערב בו,

ופוסל עוף אחד [או קן אחד] במקום שפרח ממנו.

ודין זה נובע מחמת שני כללים:

האחד, הכלל היסודי כי משנעשו עולות או חטאות המחייבים קביעת עולות או חטאות נגדם, נקבע הדבר מיד, בלא עשיית הכהן.

והשני, שיש לנו לחשב את הפסד הקדשים. ואם יהיה מצב שבו הקרבת עופות של אדם אחד תמנע הקרבת עופות של אדם אחר באופן שתפחת הקרבתם של סך הכל של העופות של שניהם, על הכהן להקריב את קרבנות שניהם בצורה כזאת שתהיה אפשרות להקריב את המספר המירבי של העופות.

משנה ב:

כיצד פוסל הגוזל הפורח עוף אחד [או קן אחד] מבין העופות שפרח מתוכם?

כגון, שתי נשים, שהיו לזו שתי קיינים סתומות, ולזו שתי קיינים סתומות.

וכאשר פרח הגוזל מזו לזו — הרי הוא פוסל עוף אחד מהקיינים שפרח מהם בהליכתו.

כי השיקול של הכהן צריך להיות מניעת הפסד הקדשים. ומכח השיקול הזה עליו להמנע מלעשות את כל שלשת העופות שנשתיירו בידיה של הראשונה, אלא רק לעשות מהם שני עופות.

כי אם יעשה את כל השלשה, שניים לחטאת ואחד לעולה [או ביחס הפוך], הרי מיד ייקבעו שני עופות לעולה כנגד שתי החטאות, ובכך יקבע הגוזל שפרח לעולה.

[שמא תאמר: והרי עכשו, משנעשו ארבעה עופות של השניה אפשר כבר להקריב את העוף שנשתייר משלשת העופות של הראשונה?

תשובתך: הרי יש לחשוש שהעוף הפורח הוקרב בתוך שני העופות שהוקרבו מעופותיה של האשה השניה לחטאת, ונמצא מעתה ששנים מעופותיה של הראשונה [האחד, שהוקרב על ידה לחטאת, והשני, העוף הפורח שהוקרב יחד עם עוף מקורי של האשה השניה לחטאת] נעשו לחטאת, ונתמלאה מכסת העופות לחטאת, ובכך נקבעו העופות שכנגדם לעולה. ואם כך היה, הרי נקבע העוף של הראשונה שנשאר — לעולה.

אך יתכן גם והעוף הפורח נעשה לעולה, ואז לפי אותו הכלל נעשה העוף שנשתייר בידי הראשונה לחטאת. וכיון שהוא ספק חטאת ספק עולה אי אפשר להקריבו].

וכמו כן **פוסל** הגוזל הפורח קן אחד נוסף — **בחזירתו!**

והיינו, אם פרח עוף אחד מתוך חמשת העופות המעורבים שביד האשה השניה וחזר והתערב בתוך שלשת עופותיה של הראשונה, אי אפשר מעתה להקריב מעופותיה של האשה השניה אלא שני עופות בלבד, האחד לחטאת והאחד לעולה. וכמו כן אי אפשר להקריב מארבע העופות שבידי הראשונה אלא אחד לחטאת ואחד לעולה.

וכן בידי הכהן להקריב שני עופות מתוך ארבעת העופות של הראשונה לחטאת ושני עופות מתוך ארבעת העופות של השניה לעולה. אך בסך הכל הוא יכול להקריב

וכיון שאותו הגוזל מעורב עתה יחד עם ארבעת עופותיה של האשה השניה, הרי לא יוכל הכהן לעשות מהם אלא שני עופות לעולה בלבד, וכמו ששנינו לעיל [פרק א' משנה ב] שעולה אשר נתערבה בקינים סתומות אין מביאים מהתערובת אלא כמנין העולות שבקיני החובה [וגם דין זה בנוי על הכלל שכאשר יש לחוש כי נעשו מחצית העופות לעולה נקבעות החטאות שכנגדן מיד, מבלי עשיית הכהן].

וכיון שאם יעשה הכהן את שלשת העופות של הראשונה הוא יוכל לעשות מעופותיה של השניה רק שני עופות לעולה בלבד, ובסך הכל חמשה עופות מתוך שמונת העופות של שתיהן, עדיף לעשות את העופות בצורה אחרת, שבה יוכל הכהן לעשות בסך הכל ששה עופות מתוך השמונה.

והיינו, שיעשה הכהן רק קן אחד של האשה הראשונה, עוף אחד לחטאת ועוף אחד לעולה, כדי שלא תתמלא מכסת מחצית העופות הקובעת עופות כנגדה. ואז רשאי הכהן לעשות את העוף הפורח המצוי עתה בתערובת עם עופותיה של האשה השניה [ושלא נקבע לא לעולה ולא לחטאת], כרצונו.

ויקח הכהן ארבעה עופות מתוך חמשת העופות של השניה [שמעורב בהם הגוזל שפרח], ויעשם שנים לחטאת ושנים לעולה.

וביחד, יעשה ששה עופות מתוך השמונה.

ואת העוף החמישי, שנשתייר מתערובת חמשת העופות, אין הכהן יכול לעשות כי הוא ספק חטאת ספק עולה. וכמבואר לעיל.

ארבעה עופות ששנים מהם חטאת ושנים עולה, ולא יותר.

אם יקריב שתי חטאות מארבעת העופות שבידי אחת הנשים, הרי יש לחוש שהעוף הפורח שבידי חברתה נקבע עתה לעולה [כי יתכן ושתי החטאות שעשה הן עופות מקוריים, ונקבעו אז העופות שנגדן לעולה] ושוב אי אפשר לעשות מהעופות שבידי האשה האחרת אלא שתי עולות וכמו ששינו שעולה שהתערבה בקינים סתומות אין יכולים לעשות מהתערובת אלא עולות כמנין קיני החובה.

אך אם יעשה מעופותיה של אשה אחת עוף אחד לחטאת ועוף אחד לעולה לא יקבע העוף הפורח לא לעולה ולא לחטאת, ויוכל לעשות גם מעופותיה של האשה האחרת עוף אחד לחטאת ועוף אחד לעולה.

[ואם יעשה מעופותיה של אשה אחת שתי חטאות ועולה אחת לא יוכל לעשות מעופותיה של השניה אלא עולה אחת בלבד. שהרי בכל עוף מעופותיה של האשה השניה יש לחשוש שמא הוא העוף הפורח, שכבר נקבע לעולה כאשר נעשו שתי החטאות מעופות האשה הראשונה, ולכן אי אפשר לעשותו חטאת.

וכמו כן במקרה שכזה אי אפשר יהיה לעשות מהעופות של השניה שתי עולות, כי יתכן שהעוף שהקריבה האשה הראשונה הוא אחד מעופותיה של האשה השניה, וכשתעשה עתה האשה השניה עוף אחד מעופותיה לעולה נתמלאה מכסת עופות העולה שלה ונקבעו שני עופות לחטאת, ואין אנו יודעים מי הם, ונמצא שלאחר

שתעשה האשה השניה עוף אחד לעולה יש ספק בכל עופותיה אם הם עולה או חטאת].

והיינו, שפוסל הגוזל, החוזר מקיניה של השניה אל שלשת עופותיה של הראשונה, קן שלם מהמקום שפרח משם.

ומעתה, שבין מעופותיה של הראשונה ובין מעופותיה של השניה אין עושים מעופות כל אחת אלא עוף אחד לחטאת ועוף אחד לעולה [או שני עופות של אחת לעולה ושני עופות של השניה לחטאת], אם פרח וחזר ופרח וחזר — לא הפסיד הגוזל בפריחתו ובחזרתו כלום. שהרי אפילו לא פרח וחזר גוזל אחד אלא, הן, כל ארבעת הקינים היו מעורבות, שהתערבו כל העופות יחד זה בזה, אין עושים פחות משתיים עופות מכל אשה ואשה, וכמו ששינו ששני קיני חובה שהתערבו זה בזה עושים מחצה עופות — רבע לעולה ורבע לחטאת!

משנה ג:

ואם היו שבע נשים, אשר לזו קן אחת, ולזו שתים קינים, ולזו שלשה קינים, ולזו ארבעה קינים, ולזו חמשה קינים, ולזו שישה קינים, ולזו שבעה קינים.

ופרח גוזל מן הקן האחת של האשה הראשונה לשני קיניה של האשה השניה, ומשם פרח גוזל משני קיניה של האשה השניה לשלשת קיניה של האשה השלישית [ואין ידוע אם הוא הגוזל שפרח מן הראשונה לשניה], וכן פרח גוזל מן השלישית לרביעית, וכן פרח גוזל מהרביעית לחמישית, ומהחמישית לשישית, ומהשישית לשביעית, בעלת שבעת הקינים.

ועוף אחד לעולה, כדי שלא יקבע העוף הפורח לא לעולה ולא לחטאת.

אבל, אם תקריב שתי חטאות או שתי עולות מתוך הארבעה, יקבע הגזול הפורח לחטאת או לעולה, ושוב לא תוכל בעלת שלשת הקינים [וכן שאר הנשים] לעשות מקיניהם אלא מחצית מעופותיהם, לחטאת או לעולה, בהתאם לקביעות העוף הפורח.

וכשפרח ממנה העוף השני, שחזר אל הראשונה, נפסלה בה גם הקן השניה שהיתה ראויה להקרבה משום הכלל שקבעו חכמים שעוף החוזר פוסל בחזירתו קן אחד במקום שפרח ממנו.

ועל אף שכאן אין סיבה לכלל הזה, בכל זאת גזרו חכמים שיהג הכלל הזה בכל ענין, כדי שלא יבואו להתיר במקום שיש לנהוג בכלל הזה, וכפי שיבואר במקרה של האשה הרביעית.

והאשה השלישית שיש לה שלשה קינים יש לה עתה רק קן אחת הראויה להקרבה, אחר הפריחה והחזרה.

כי משעה שפרח ממנה עוף אחד והיא נשארה עם חמשה עופות אין לה לעשות אלא שתי עופות לחטאת ושתי עופות לעולה. כי אם תעשה שלש עופות לחטאת או לעולה שהם מלוא סכום העופות הקובע עופות שכנגדו, יקבע הגזול הפורח לחטאת או לעולה, ובכך ימנע משאר הנשים, שיש להם קרבנות מרובים משלה, לעשות את מחצית קרבנותיהם.

ומשעה שפורח ממנה גזול וחוזר לשניה הרי היא מפסדת עוד קן מכח הכלל שקבעו חכמים כי כל עוף החוזר פוסל קן אחת

ומהשביעית חזר ופרח גזול אל השישית, ולאחר מכן פרח גזול מהשישית לחמישית, ומהחמישית לרביעית וכן הלאה ואין ידוע בכל פעם אם הוא אותו הגזול שהגיע לכאן או שמכל קן פורח גזול מקורי — הרי אותו הגזול הפורח פוסל קן אחד מהמקום שפרח ממנו בהליכתו ממנו. וכן הוא פוסל קן אחד נוסף בשעת חזירתו ממנו.

הילכך, לאשה הראשונה ולאשה השניה — אין להם להקריב כלום.

האשה הראשונה, שיש לה עתה שני עופות אחרי שחזר אליה עוף מהשניה, אינה יכולה להקריבם.

כי את העוף המקורי שנשאר בידה אי אפשר להקריב עתה משום שלא ידוע לאיזה קרבן נעשה בן זוגו שפרח, ולכן לא ידוע לאיזה קרבן הוא נקבע.

ואת העוף השני שחזר אליה מהשניה אי אפשר לעשות משום שהוא מעורב עם העוף המקורי המסופק.

ואילו האשה השניה אינה יכולה לעשות לקרבן אף אחד מארבעת העופות שבידה.

שהרי יתכן ומבין ארבעת העופות שברשותה נמצאים רק שני עופות מקוריים, לפי שפרחו ממנה שני עופות ובאו אליה שני עופות.

ומשפרח ממנה בפעם הראשונה הגזול הראשון [לאחר שהצטרף אליה גזול שפרח אליה מתוך עופותיה של האשה הראשונה] והתערב בעופותיה של האשה השלישית, הפסידה בתחילה קן אחת בפריחת הגזול ממנה. שהרי אין להביא מארבעת העופות שנשתיירו בידה אלא עוף אחד לחטאת

מהמקום שפרח ממנו, וגם כאן זו היא גזירה, ולא מעיקר הדין.

והאשה הרביעית יש לה להקריב רק שתיים קינים, והיינו ארבעה מתוך שמונת העופות שבידה.

שהרי ברשותה ששה עופות שהם מקוריים בודאי [לאחר שפרחו ממנה והגיעו אליה שני עופות].

ולכן, אם יעשה הכהן עתה שלשה עופות לעולה ושלשה עופות לחטאת [שהם מחצית העופות לחטאת ומחצית לעולה] הרי יתכן וייקבעו בכך העופות המקוריים שפרחו ממנה והתערבו בעופות של נשים אחרות – לעולה ולחטאת, ואין אנו יודעים איזה הם.

הילכך, יעשה הכהן רק ארבעה מעופותיה, שנים לחטאת ושנים לעולה. וכיון שעדיין לא נעשה מחצית מספר העופות לעולה או לחטאת לא נקבעו העופות האחרים לא לחטאת ולא לעולה.

והאשה החמישית יש לה להקריב רק שלש קינים, מאותו העקרון, שאין לעשות את מחצית העופות המקוריים לחטאת ולעולה כי שמא ייקבעו בכך שני עופות מקוריים שפרחו ממנה והתערבו באחרים.

והרי לאשה זאת יש שמונה עופות מקוריים ודאיים לאחר שפרחו ממנה שני עופות, ולכן תעשה רק שלשה עופות לחטאת ושלשה לעולה. כי משתעשה ארבעה עופות לעולה או לחטאת הרי נעשה מחצית מספר העופות ואז נקבעים העופות האחרים שמנגד.

והאשה השישית יש לה להקריב רק ארבע

קינים, מאותו עקרון, שהרי יש לה עשרה עופות מקוריים ודאיים, ואין לה לעשות חמשה מהם, שהם מחצית מספר עופותיה, לחטאת או לעולה, כי אז ייקבעו העופות שכנגד.

ואילו השביעית יש לה שש קינים, מאותו העקרון, שאם יעשה מחצית מהעופות לחטאת ומחצית לעולה ייקבע בכך הגזול החוזר ממנה ומתערב בשישית.

וגזול זה אין אנו יודעים אם נקבע לעולה או לחטאת ויאסור בעירובו את כל העופות. הילכך, יש להמנע מלהגיע לכך.

שהרי הדבר תלוי בשאלה כמה עופות מקוריים נעשו לחטאת וכמה לעולה.

כי יתכן והגזול שהגיע אל השביעית לא פרח ממנה בחזרה ועדיין הוא מעורב בין עופותיה.

ומצד אחד, אם הוא היה בתוך מחצית העופות שנעשו לחטאת הרי עדיין לא נעשתה מחצית העופות המקוריים שלה לחטאת, ולא נקבעו העופות שמנגד לעולה. ואז, משיעשה הכהן את מחצית עופותיה לעולה – ייקבעו העופות שכנגד לחטאת, ובכללם גם ייקבע העוף המקורי שפרח ממנה והתערב בשישית, לחטאת.

ומצד שני, יתכן שהגזול שהגיע מהשישית נעשה בתוך מחצית העופות שנעשתה לעולה, ולא נקבעו העופות שמנגד לחטאת. אלא בעת עשיית המחצית השניה לחטאת נקבעו העופות שמנגד לעולה, ובכללם נקבע העוף שפרח לשישית, לעולה.

ואם לאחר מכן שוב פרח גזול מהראשונה

— **החמישית** שנשתייר בידיה קן, **והשישית** שנשתייר בידיה שני קינים, **אין להם מעתה כלום**.

ואלו **השביעית** שהיו לה חמישה קינים, ויש בה רק חזירה ולא הליכה, הרי היא מפסידה קן אחת בלבד, ומעתה **יש לה ארבע** קינים ראויות בלבד. ודין זה הוא מגזירת חכמים ואינו מעיקר הדין, שהרי כיון שנפסלו כל הקינים, חוץ מקיניה של השביעית, אין לחשוש מקביעות העוף הפורח.

ויש אומרים, שעתה, שנפסלו כל הקינים כג-ב של שאר הנשים, אין לגזור את גזירת חכמים לפסול קן אחד בחזירה אפילו במקום שאין סיבה לכך מעיקר הדין, ולכן **השביעית לא הפסידה כלום** ויכולה לעשות את כל חמשת קיניה שנשתיירו בפעם הקודמת ראויים להקרבה.

אבל את יתר הקינים היא אינה יכולה להקריב אף על פי שעתה שוב אין לחשוש לקביעת העופים החוזרים ממנה, שכיון שנפסלו בעבר, שוב אין להביאם.

ואם פרח גוזל שהיה מן העופות המתות [שהיה דינם למיתה, ואין הכוונה לעופות של הנשים האחרות שנפסלו מספק אלא לעופות שדינם לכתחילה למיתה] והתערב הגוזל שדינו למיתה בתוך עופותיה של האשה הראשונה, ומשם פרח גוזל [ואנו בספק אם הוא אותו הגוזל או גוזל מעופותיה של הראשונה] והתערב בעופותיה של השניה, וכן פרח מהשניה לשלישית וכן הלאה, עד שפרח גוזל **לכולן** — הרי כולן בספק עופות המתות, ולכן, **כולן ימותו** — כל העופות של כל הנשים!

לשניה ומהשניה לשלישית וכן הלאה עד לשביעית, וחזר גוזל מהשביעית לשלישית ומהשישית לחמישית וכן הלאה עד לראשונה, הרי גם כאן נאמר הכלל כי הגודל הזה **פוסל אחד בהליכתו, ואחד בחזירתו**!

ולכן, **השלישית והרביעית אין להם כלום**, כדין הראשונה והשניה בפריחה הקודמת.

שהשלישית הפסידה את הקן היחידי שהיה ראוי לה בהליכת הגוזל ממנה, והרביעית הפסידה בהליכה את הקן הראשון מבין שני הקינים שנשתיירו בידיה, ובחזירה היא הפסידה את הקן השני.

וגם כאן אין ההפסד של הרביעית בחזירת הגוזל ממנה לשלישית מעיקר הדין, שהרי משנפסדו כל עופותיה של השלישית אין מניעה לעשות את הקן שנתר בידי הרביעית לחטאת ולעולה, כי אין חשש שיקבע העוף החוזר ממנה לחטאת או לעולה כי בין כה וכה לא יעשו אותו לקרבן.

אלא, שגזרו חכמים שבכל ענין תפסיד האשה בחזירה קן נוסף.

וה**חמישית יש לה אחת**, שהפסידה משלשה קיניה קן שנשתיירו, אחד בהליכה וקן אחד בחזירה.

וכן **השישית** שהיו בידיה ארבעה קינים ראויים, **יש לה עתה שתיים**.

ואלו **השביעית** שהיו לה ששה קינים ראויים, ואין בה אלא חזירה ממנה לשלישית בלבד, בלי הליכה, מפסידה קן אחת ועתה **יש לה חמש** קינים ראויות להקרבה.

ואם שוב **פרח וחזר**, הרי לפי אותו העקרון

משנה ד:

למטה. ושוב יאמר: זה שהלך אצל עולות
— הרי הוא עולה! ויעשהו למעלה.

אם היו קן סתומה וקן מפורשת —

פרח גוזל מן הסתומה למפורשת, ועל ידי כך נתבלבלו החטאת והעולה המפורשות, ימותו שלשתן, שהרי כל אחד משלשת העופות הוא ספק חטאת ספק עולה, ורק העוף שנשאר בקן הסתומה יש לו תקנה — יקח זוג לשני, ויקריבם.

אבל אם חזר אחד מהחטאות ואחד מהעולות לאמצע, ועתה אין ידוע איזה מהם הוא העולה ואיזה החטאת — הרי האמצעיים ימותו, שכל אחד מהם ספק חטאת ספק עולה, אך אלו שבצד החטאות יקרבו הטאות, ואלו שבצד העולות יקרבו עולות.

אבל אם חזר עוף מאותה הקן המפורשת שהתערב בה גוזל מן הקן הסתומה [והתבלבל ההיכר של העולה והחטאת] והתערב בעוף שנשאר מן הקן הסתומה.

חזר ופרח [לפי גירסת הרא"ש] מן האמצע לצדדין, אחד מן האמצע לכאן ואחד מן האמצע לכאן — הרי כולן ימותו!

או שבתחילה פרח מן המפורשת ראשון [דהיינו, תחילה, שלא הקדים לפרוח מן הסתומה למפורשת כמו ברישא אלא שפרח קודם מהמפורשת לסתומה], והתערב בין העופות הסתומים, ועתה אין הוא מכיר את העוף שנשאר מהקן המפורשת אם הוא חטאת או עולה, ונמצא שמעורב בין העופות הסתומים עוף מפורש שאין ידוע אם הוא חטאת או עולה — הרי כולן [כולל העוף שנשאר מהקן המפורשת ואין ידוע מהו] — ימותו!

ועתה מבארת המשנה את הכלל שיש להביא את שני העופות שבקן ממיין אחד ולא משני מינים:

אין מביאין תורין כנגד בני יונה.

ולא מביאין בני יונה כנגד תורין!

כיצד?

האשה שהביאה חטאתה תור, ואילו את עולתה היא הביאה בן יונה — לא יצאה בקן שכזאת ידי חובתה, לפי שהביאה את קינה משני מינים. הילכך —

תכפול, ותביא עולתה — תור!

משנה ה:

והיינו, כיון שהחטאת היא הקובעת את מין הקרבן, והרי היא צריכה להביא את העולה ממיין החטאת, כדי שיהיה לה קן שלם ממיין החטאת.

היתה קן חטאת מכאן, מצד אחד, וקן עולה מכאן, מצד שני, וקן סתומה באמצע. ופרח מן האמצע לצדדין בצורה כזאת שאחד מן הקן הסתומה פנה הילך, לצד הקן של החטאת, ואחד פנה הילך, לצד הקן של העולה — לא הפסיד כלום.

ולכן, אם אירע להיפך, שהביאה עולתה תור ואת חטאתה הביאה בן יונה — תכפול, ותביא עולתה בן יונה, כדי שיהיה להן קן שלם ממיין החטאת.

אלא, יאמר הכהן: זה הגוזל שהלך אצל הטאות — הרי הוא חטאת! ויעשהו

מספק אין להקריב כי שמא יעשה את החטאת או את העולה שלא כדין. ואילו בפרק זה מתבאר הדין בדיעבד, אם עשה הכהן את כל העופות המעורבים בלי לשאול, או שעשה חלק מהעופות שהובאו לפניו כאילו היו כולם חובה בעוד שחלקם היו נדבה — כמה עופות כשרים בדיעבד וכמה פסולים.

במה דברים אמורים בהלכות שנשנו בשני הפרקים הקודמים, **בכהן הנמלך** כיצד לנהוג במצב של ספק.

אבל, אם אירע מעשה **בכהן שאינו נמלך**, אלא כשבאה לפניו תערוכת של קינים מכמה נשים או מכמה חובות — **אחת לזו ואחת לזו, שתים לזו ושתיים לזו, שלש לזו ושלוש לזו** [ואם היה נמלך היה מקבל הוראה לעשות רק מחצית הקינים, רבע לחטאת ורבע לעולה].

והוא לא נמלך, אלא **עשה את כולו למעלה** כד-א לעולה, הרי **מחצה** מהעופות שעשה למעלה **כשר**, שהרי מחצית העופות של כל אשה צריכה להעשות למעלה ויצאו כל הנשים ידי חובת עולה, **ומחצה** של העופות של כל הנשים שהיה צריך להעשות למטה לחטאת **פסול** משום שנעשה למעלה.

וכמו כן, אם עשה הכהן את העופות **כולם למטה**, הרי **מחצה** העופות, שהן החטאות שנעשו למטה — **כשר**. **ומחצה** העופות, שהיה צריך להעשות למעלה לעולה ונעשה למטה לחטאת — **פסול**!

ואם עשה הכהן את **הציים למעלה והציים למטה**, הרי יתכן:

א. מחצית העופות של כל אשה נעשו

אלו הם דברי חכמים, הסוברים כי הכל הולך אחר מין החטאת, ואין זה משנה אם החטאת קרבה ראשונה או העולה קרבה ראשונה.

בן עזאי אומר: במקרה שכזה, שהביאה קרבן משני מינים, **הולכין אחר העוף הקרב ראשון**!

והיינו, שאם קרבה החטאת תחילה מהתורים ולאחר מכן העולה מן בני היונה, צריך לכפול ולהשלים את הקן על ידי הבאת עולה מהתורים, מאותו המין שקרב תחילה.

ואם קרבה העולה תחילה מן בני היונה ולאחריה החטאת מן התורים, צריך לכפול ולהשלים את הקן על ידי הבאת חטאת מן בני היונה, שהוא המין שקרב תחילה.

האשה שהביאה חטאתה ולא הספיקה להביא עולתה, **ומתה** — יביאו **היורשין** שלה את **עולתה**, שהעולה היא דורון ואינה באה לכפרה ולכן אפשר להביאה לאחר מותה של האשה.

אבל, אם הביאה תחילה את **עולתה** ולא הספיקה להביא חטאתה, **ומתה** — **לא יביאו יורשין חטאתה** לפי שאין מביאין כפרה על המתים, וחטאת באה לכפרה.

הדרן עלך "קן סתומה"

פרק במה דברים אמורים

משנה א:

שנינו בשני הפרקים הקודמים את דיני תערוכת העופות, ואת ההלכות אשר בהם

למעלה ומחצית העופות של כל אשה נעשו למטה, ויצאו כל הנשים ידי חובתן.

ב. כל העופות של אשה אחת נעשו למעלה, ונפסלו מחצית עופותיה שצריכים להעשות לחטאת. וכמו כן, כל העופות של האשה השניה נעשו למטה, ויצאה ידי חובתה במחצית העופות שצריכים להעשות חטאת, והפסידה את מחצית העופות שצריכים להעשות עולה.

ג. חלק מהעופות של כל אשה נעשה למעלה, וחלק מהעופות של כל אשה נעשה גם למטה.

ובסך הכל, יתכן ונפסלו, לכל היותר — מחצית מהעופות!

ולכן, את העופות שנעשו למעלן — מחצה כשר ומחצה פסול.

ואת העופות שנעשו למטן — מחצה כשר ומחצה פסול.

ולכן יביאו שתי הנשים עוד שלש עולות ועוד שתי חטאות [הגירסא ברא"ש לפנינו היא שש עולות, אבל בדפוסים אחרים הגירסא ברא"ש היא שלש עולות, והיא הנכונה], ויתנו ביניהן שיעלו שלשת העולות — או לאשה שלא יצאה כלל, או לשתיהן, לכל אחת כמספר העולות שצריכה עדיין, או שהן תהיינה נדבה.

ושתי החטאות יבואו על הספק, כדין חטאת העוף הבאה על הספק.

ואין צורך בהבאת שלש חטאות, כי במצב של ספק מביאים חטאת העוף אחת בלבד [על כמה וכמה חיובים!] כדי להכשירה לאכול בקדשים, ומהני לה להכשירה כמו

שמהני טבילה אחת לכמה טומאות. אבל אין מביאים מספק חטאות העוף נוספות כדי לצאת ידי חובת חטאת.

ושמא תאמר: הרי ודאי שאחת מהן כבר הוכשרה לאכול בקדשים, שהרי מחצת העופות נעשתה לחטאת והכשירה לפחות אחת מהם, ואם כן מדוע לא יביאו שתיהן רק חטאת אחת על הספק, ויתנו ביניהן שתעלה החטאת הבאה על הספק לזאת שלא התכפרה כלל [על הצד שיש אחת כזאת]?

תשובתך: אין מתנים על חטאת העוף הבאה על הספק, כי כל אדם המסופק חייב להביאה על ספיקו הוא! [ועיין בחידושי מרן רי"ז הלוי בהלכות מחוסרי כפרה].

משנה ב:

היו בתערובת קן אחת לאשה זו ושתים קינים לזו ושלוש לזו ועשר לזו ומאה לזו.

הרי אם לא נמלך הכהן אלא,

עשה כולם למעלה —

מחצה העופות שהיה מיועד לעולה כשר.

ומחצה העופות שהיה מיועד לחטאת פסול.

ואם עשאן הכהן כולן למטה —

מחצה כשר, ומחצה מחצה פסול.

ואם עשאן הכהן חציה למעלן וחציה למטן —

המרובה כשר ורק המועט פסול.

זה הכלל:

כל מקום שאתה יכול לחלוק את הקינים

א. מעופותיה של האשה מעוטת העופות, נפסלו מחצה העופות, מאחר שיתכן ונעשו כולם למעלה או כולם למטה.

ב. גם מעופותיה של מרובת העופות נפסלו עופות בדיוק כמספר העופות שנפסלו ממעוטת העופות, ולא יותר.

ג. וביחד, נפסלו עופות כמנין המיעוט, והוכשרו עופות כמנין המרובה.

ולדוגמא: עשר קינים שהתערבו במאה קינים, הרי לפנינו תערובת של מאה ועשר קינים.

ואם נחלקם ונעשה חצי למעלה וחצי למטה, יהיו בכל מקום חמשים וחמש קינים.

ומתוך החמישים וחמש הרי לכל היותר שייכים עשרה קינים לבעלת מיעוט הקינים והיתרה של ארבעים וחמש לבעלת רוב הקינים.

ונמצא שתשעים קינים של בעלת רוב הקינים הן כשרות בודאי, שהרי ודאי לנו שנעשו מתוכם לפחות ארבעים וחמש למעלה לעולה ולפחות ארבעים וחמש למטה לחטאת.

ומתוך עשרת הקינים האחרות, שאנו מסופקים בהם שיתכן וכל העשר נעשו למעלה או למטה, גם כן יש לנו להכשיר חצי מהעופות, כדין קינים שנעשו כולם למעלה או כולם למטה.

ואם כן, יש לנו להוסיף חמשה קינים כשרות למנין תשעים הקינים, וביחד תשעים וחמש.

ומעשרת קיניו של בעלת מיעוט הקינים, שיתכן ונעשו כולם למעלה ויתכן ונעשו כולם למטה, גם יש להכשיר מחצה, כאמור, כדין קינים שנעשו כולם למעלה או למטה.

באופן שלא יהיו עופות משל אשה אחת [והיינו, של אף אשה] חייבים להעשות בין למעלה בין למטה, אלא אתה יכול לחלוק את העופות של כל הנשים באופן שכל עופותיה של אשה אחת יהיו למעלה או למטה. וחלוקה שכזאת יכולה להעשות רק כשהיחס בין העופות של שתי הנשים הוא שווה בשווה.

שאו יש לחשוש שאכן כך אירע, שעשה הכהן את כל עופותיה של האחת למעלה ואת כל עופותיה של השניה למטה. ולכן, מחצה כשר ומחצה פסול, שלכל אחת נפסלו מחצית עופותיה.

שהרי זאת שנעשו כל עופותיה למעלה הפסידה את מחצית עופותיה שהיו צריכים להעשות למטה לחטאת, וזאת שנעשו כל עופותיה למטה לחטאת הפסידה את מחצית עופותיה שהיו צריכים להעשות למעלה לעולה.

וכל מקום שאין אתה יכול לחלוק את הקינים אלא עד [והיינו, דוקא באופן] שיהיו חייבים העופות משל אשה אחת מבין שתי הנשים להעשות בין למעלה בין למטה —

והיינו, בכל מקום שהיחס בתערובת אינו שווה, אלא רוב העופות הם של אשה אחת ומיעוט של האחרת, שאז אם יעשה את כל העופות שבתערובת מחצה למעלה ומחצה למטה, בהכרח שיהיו עופותיה של האשה בעלת מספר העופות המרובה גם למעלה וגם למטה, שהרי הם מרובים יותר ממחצית!

אז המרובה כשר ורק המועט פסול.

והחשבון הוא כך:

וביחד יש להכשיר מאה קינים מתוך מאה ועשר. והיינו כמספר המרובה שבתערובת.

והחישוב הוא פשוט: המיעוט שהתערב ברוב משבש את החלוקה השווה של הרוב ללמעלה ולמטה – לפי מספר מיעוט העופות.

ומספר העופות הזוה פסול לכל היותר בחציו, בין בעופות המיעוט ובין בעופות הרוב שהשתבשו כנגדו.

שהרי כל השיבוש הוא רק בכך שאם כל עופות המיעוט נעשו למעלה, בהכרח שכמספר הזוה בעופות הרוב לא התחלק בשווה, אלא התרכזו כולו למטה. או להיפך. והרי כשנעשו כולם למעלה או למטה – חצים כשר!

משנה ג:

ואם היתה התערובת: **חטאת** לאשה זו ועולה לאשה זו, הרי אם עשה כולן למעלה – **מחצה**, העולה, **כשר**, ו**מחצה**, החטאת, **פסול**.

וכן אם עשאן כולן למטה – **מחצה כשר** ו**מחצה פסול**.

אבל, אם עשה חציה למעלה וחציה למטה – שתיהן פסולות!

שאני חושש ואומר: שמא **חטאת קריבה** למעלה ועולה למטה, ונפסלו שתיהן.

משנה ד:

ואם שתי נשים הביאו ביחד שלשה קינים, כאשר:

בקן הראשונה היו **חטאת** שיוחדה לאחת מהן, ועולה שיוחדה לאשה השניה.

הקן השניה היתה קן **סתומה**, שלא קבעו בה עוף לחטאת ולעולה, ואף לא ייחדו כל עוף לכל אחת מהן.

ואילו הקן השלישית היתה קן **מפורשת**, שבשעת הלקיחה קבעו בה איזה עוף יהיה עולה ואיזה חטאת, אך לא ייחדו את העופות לכל אחת מביניהן.

והכהן עשה כולן למעלה –

מחצה [העולות שבקן הראשונה והשלישית ואחד העופות מהקן הסתומה] – **כשר**.

ו**מחצה** [החטאות שבקן הראשונה והשלישית ואחד העופות שבקן הסתומה] – **פסול**.

ואם עשאן כולן למטה – **מחצה כשר** ו**מחצה פסול**, כדין עשאן כולן למעלה.

ואם עשה חציה למעלה וחציה למטה – אין כשר אלא **סתומה**. שנפסלו כל העולות והחטאות מהחשש שלא עשאן במקומן הראוי ורק הסתומה נעשתה כדין.

והיא, הקן הסתומה, מתחלקת ביניהן, לאחת היא עולה לחובת עולה ולשניה לחובת חטאת. ויביאו שני עופות נוספים ויעשו אחד חטאת ואחד עולה ויתנו ביניהן שהחטאת עכשו תעלה למי שחייבת עדיין חטאת, והעולה תעלה למי שחייבת עדיין עולה.

משנה ה:

עופות חטאות שנתערבו בעופות חובה סתומים, ביחס שווה, שהיו מחצית העופות

חטאות ומחצית העופות חובה סתומים, והקריבן הכהן חציים למעלה וחציים למטה [כדלעיל] — **אין כשר** מכל העופות שבתערובת **אלא** רק **מנין החטאות שבקיני החובה** הסתומות.

ולדוגמא: אם התערבו שתי חטאות בשני עופות חובה [שהם קן אחד], כשהיחס בתערובת שוה, ועשה הכהן מחציתם למעלה ומחציתם למטה הרי רק חטאת אחת כשרה, כמנין החטאת שבקן החובה.

שכיון שהיה היחס בתערובת שוה יש לנו לחוש שנעשו למעלה כל עופות החטאת שהתערבו, ונפסלו בכך. ולמטה נעשו כל עופות החובה הסתומים, ומהם יש להכשיר רק אחת לחטאת, שהיא כמנין החטאות שבקן החובה.

שהרי כשעושים למטה קן סתומה, מחצית ממנה היא חטאת כשרה ומחצית עולה פסולה. כי משנעשית מחצית העופות לחטאת נקבעת כנגדה המחצית השניה לעולה, וכיון שנעשתה למטה הרי היא פסולה.

ודוגמא נוספת: אם התערבו שש חטאות בששה עופות חובה סתומים [שהם שלשה קינים] אין כשרים מהם אלא שלש חטאות, כמנין החטאות שבקיני החובה,

שכיון שהיה היחס בתערובת שוה יש לחוש שמא נעשו כל ששת החטאות שהתערבו, למעלה, ונפסלו בכך, וכל עופות החובה הסתומים נעשו למטה, ולכן חציים חטאות כשרות וחציים עולות פסולות.

אך אם התערבו העופות ביחס של עופות **חובה שנים בחטאת** אחת [דהיינו, שהיו

עופות החובה פי שנים מעופות החטאת] — הרי **מחצה** העופות שבתערובת **כשר**, ומחצה **פסול**.

וכגון שהתערבו שתי חטאות בארבעה עופות חובה [שביחד הם ששה עופות], ועשה הכהן חציים למעלה וחציים למטה, הרי יש לחשוש שמא בתוך שלשת העופות שהוא עשה למעלה נכללו שתי החטאות, ונפסלו בכך.

והעוף השלישי הוא עוף חובה, ועלה לשם עולה.

ואז, שלשת העופות שעשה למטה הם עופות חובה, ושנים מהם [שהם מחצית עופות החובה] נעשים בכשרות למטה לחטאת, והשלישי שצריך להעשות עולה נפסל בעשייתו למטה.

ונמצא ששלושה עופות מתוך הששה [אחד עולה ושתיים חטאת], והיינו מחצית, כשרים. והמחצית השניה פסולה.

כי במקרה כזה, שהחובה היא פי שנים מהחטאת, תמיד יש לחשוש שעופות החטאת שהתערבו נפסלו, ואילו כל העופות הכשרים נעשו מתוך עופות החובה.

ואם התערבו העופות ביחס של **חטאת שנים בחובה** אחת [והיינו שהיו עופות החטאת פי שנים מעופות החובה], הרי רק מספר עופות שהוא כמו **המנין** של העופות **שבחובה** — **כשר**.

וכגון שהתערבו שני עופות סתומים [שהם קן אחת] בארבע חטאות — אין כשרים מכל ששת העופות המעורבים אלא רק שתי חטאות בלבד, כמנין עופות החובה.

שיש לנו לחשוש שמא כל מחצית העופות שנעשו למעלה [שלשה עופות] נעשית מהחטאות שהתערבו, ונפסלו בכך.

ונמצא שמתוך ארבעת החטאות שהתערבו נשארה חטאת אחת הנעשית למטה בכשרות.

ומתוך שני עופות החובה, שיש חשש שנעשו למטה, נעשה עוף אחד בכשרות לחטאת והעוף השני שצריך להעשות עולה נפסל.

ונמצא שמתוך ששת העופות כשרים רק שני עופות כמנין שני עופות החובה.

וכן עולה שנתערבה בעופות חובה ביחס שוה של עולה אחת לעוף חובה אחד, ועשה הכהן מחצה למעלה ומחצה למטה — אין כשר להקריב מהתערובת אלא עופות כמנין העולות הראויות להקרב מתוך הקינים שבחובה.

והכל לפי העקרון הקודם.

וכגון שהתערבו עשר עולות בעשרה עופות חובה סתומים [שהם חמישה קינים], אין כשר מתוך כל עשרים העופות שבתערובת אלא חמש עולות, כמנין העולות הראויות מתוך חמשת הקינים.

שהרי כיון שעשה למעלה עשר עופות [שהם מחצית התערובת של עשרים העופות], ודאי לנו שנעשו מתוכם לפחות חמש עולות כשרות.

כי גם אם נניח שכל עשרת העולות שהתערבו נעשו למטה, ונפסלו, הרי עשרת עופות החובה הסתומים שנעשו למעלה חציים עולה כשרה. [והחמש האחרות נפסלות מספק].

אך אם נתערבו ביחס של חובה שנים בעולה אחת, הרי מחצה עופות שבתערובת כשר, ומחצה נפסל.

וכגון שהתערבו עשרים עולות בארבעים עופות חובה סתומים, ועשה הכהן מחציתם למעלה ומחציתם למטה — כשרים מתוכם שלשים עופות, שהם מחצית עופות החובה.

שהרי יש לחוש שמתוך מחצית העופות [שהם שלשים עופות] שנעשו למטה נכללו כל עשרים העולות שהתערבו, ונפסלו בכך.

ועשרת העופות הנוספים [שהשלימו את העולות למחצית] שנעשו למטה — היו מעופות החובה, והרי הם כשרים לחטאת.

ומתוך שלשים עופות החובה הנעשים למעלה יש להכשיר עשרים בלבד לעולה. כי משעה שנעשו לעולה עשרים עופות, שהם מחצית מארבעים עופות החובה, נקבעו בכך המחצית השניה, שהם עשרים עופות, לחטאת. ולכן עשרת עופות החובה הנוספים שנעשו למעלה נפסלו.

ואם היה היחס בתערובת של עולה פי שנים בחובה אחת, הרי רק המנין של העופות שבחובה כשר.

וכגון שנתערבו ארבעים עולות בעשרים עופות חובה סתומים, ועשה הכהן חציים למעלה וחציים למטה, הרי יש לחוש שמא עשה הכהן למטה שלשים עולות ונפסלו בכך, ולמעלה עשה עשר עולות והן כשרות.

ומתוך עשרים עופות החובות שעשה למעלה הרי רק עשר כשרות לעולה. כי כאשר עשה עשר עולות מתוך עשרים עופות החובה הרי נקבעו עשרת האחרים לחטאת, והם נפסלים כשהם נעשים למעלה.

ונמצא שרק עשרים עולות, שהם כמנין העופות שבקיני החובה, כשרים.

משנה ו:

האשה שאמרה בנדר: הרי עלי להביא קן [שני תורים או שני בני יונה] לעולה כשאלד זכר, ואחר כך ילדה זכר — הרי היא מביאה שתי קינים :

קן אחת שיש בה שתי פרידות לעולה לקיום נדרה, וקן אחת שיש בה פרידה אחת לעולה ופרידה שניה לחטאת לחובתה, בתור קרבן יולדת! ונמצא שבשתי הקינין האלו יש שלש עולות העוף וחטאת העוף אחת.

נתנתן לבחן. והכהן צריך לעשותן את שלש העולות למעלה, ואת החטאת האחת למטה.

לא עשה הכהן בן, אלא שינה, משום שהיה סבור שהביאה שני קינין לחובתה, האחד ללידתה והשני להטהר מטומאת זיבה, ולכן עשה שתיים למעלה [אחת מכל קן] לשם עולה, ושתיים למטה [אחת מכל קן] כמעשה חטאת לשם חטאת, ולא נמלך הכהן באשה לדעת על מה הביאתם, ולכן הביא שתיים לחטאת למטה, ונמצא שפסל את עולת העוף שעשאה למטה.

לפיכך, צריכה שתביא עוד פרידה אחת לעולה ותקריבנה למעלה!

כמה דברים אמורים שיוצאת ידי חובה בהבאת פרידה אחת נוספת בלבד, כשהיו שני הקינין ממין אחד, שאז אמרינן שבקן הראשון שהקריב הכהן, אחד למעלה ואחד

למטה, יצאה ידי חובת קרבן לידה, שהרי הכהן המקריב הקריבו לשם חובה, שהיה כסבור ששני הקינים הם לשם חובה, ובשני יצאה ידי חובת נדרה רק בפרידה האחת שלמעלה, ועדיין חסר לה לקיום נדרה רק את הפרידה לעולה שנעשתה למטה, ונפסלה משום שנעשתה למטה.

אבל אם היו שני הקינין משני מינין, האחד תורים והשני בני יונה, ומסתפקא לן אי קן התורים היה האחרון, שהוא נדבה, ונפסל הגוזל שעשאו למטה, או שמא קן בני היונה היה האחרון ובו נפסל הגוזל שעשאו למטה, אין יוצאין בהבאת תור אחר נוסף או בן יונה אחד נוסף, שאין אחד מהם משלים את השני.

אלא, תביא שתיים, האחד מהם ידי חובת נדרה, והשני יעלה לה לנדבה.

ואם בשעה שנדרה פירשה נדרה מאיזה מין תביא את קן נדרה, אם מן התורים או מבני היונה אלא שלאחר מכן שכחה מהו המין שפירשה בשעת נדרה.

הרי היא חייבת להביא שלש קינים.

האחת — קן חובה, ואותה היא יכולה להביא מאיזה מין שתמצא.

ושתי קינים, קן אחד תורים וקן אחד בני יונה, כדי שתצא בודאי ידי נדרה, שהרי נדרה להביא ממין מסויים של עופות ושכחה מהו אותו המין.

ואם הביאה רק שתי קינים, האחת לקרבן חובה והשניה עבור נדרה, והיו אותם שתי הקינים מאותו המין, כגון תורים, ועשה הכהן עוף אחד מכל קן למעלה לעולה ועוף אחד מכל קן למטה לחטאת.

ונמצא שיצאה ידי חובת קרבן חובתה לגמרי, וביחס לקיום נדרה הרי היא בספק.

שהרי הגזול השני שנעשה למטה אינו עולה לה לנדרה, והיא צריכה להביא גזול נוסף.

ועתה יש לה ספק — האם הגזול שנעשה למעלה אכן עולה לה לנדרה. כי שמא התור שנעשה לעולה אינו מהמין שנדרה, והרי היא חייבת להביא שני עופות בני יונה.

ולכן, **צריכה להביא עוד שלשה פרידיון:**

תור אחד, כי שמא נדרה להביא מהתורים, והוא מצטרף להשלים את הקן יחד עם התור שכבר קרב עבורה לעולה.

ושני בני יונה, שמא היה נדרה להביא קן של בני יונה.

במה דברים אמורים שדיינו שתביא עוד שלשה עופות בלבד, כשהביאה את שתי הקינין ממין אחד, שהיו כל העופות ממין התורים.

אבל, אם הביאה את שתי הקינים משני מינין, האחד מן התורים והשני מן בני היונה, ועתה אין ידוע אם עשה הכהן את הקן של התורים ראשונה, שהוא הקן שעולה לה לקיום קרבן חובתה, או שעשה תחילה את הקן של בני היונה, והיא לא יודעת עתה אם העוף מהקן השני שנעשה למעלה [ויכול לעלות עבור קיום נדרה] היה תור או בן יונה, ונמצא, שאינה יכולה להשלימו בהבאת בן יונה נוסף.

הילכך, **תביא עוד ארבע** עופות, שתי תורים ושני בני יונה, ואז תצא בוודאות ידי נדרה. ותתנה כי העוף המיותר יהיה נדבה.

ואם בשעה שפירשה נדרה היא גם **קבעה**

נדרה, שתביא את הקן של נדרה יחד עם קן חובתה, ומאותו המין, ונמצא, שהתחייבה להביא ביחד קרבן גדול של שלש עופות מאותו המין לעולה [אחד לחובתה, ושנים לנדרה].

וכיון שאינה יודעת מה פירשה, הרי היא היתה חייבת להביא מספק, שלש תורים ושלשה בני יונה כדי לקיים בכך את נדרה להביא קרבן גדול של שלש עופות, ומאותו המין.

ואשה זאת הביאה שני קינין מאותו המין, כגון מן התורים, ועשה הכהן אחת מכל קן עולה למעלה ואחת מכל קן חטאת למטה, ונמצא שהקן הראשון עלה לחובתה, ופרידה אחת מהקן השני היא כשירה, אך אינה יודעת אם פרידה זו היא מהמין שנדרה או ממין אחר. ולכן:

צריכה שתביא עוד חמש פרידיון ותעשם למעלה לעולה.

שלש תורים, מהמין שהביאה כבר, כדי לצאת ידי חובת נדרה שנדרה להביא קן של שלש עופות ביחד ושתביאנו ממין חובתה. וכאן הרי לא קיימה נדרה שהרי לא הביאה שלש תורים יחד הילכך תעשנו עתה.

ותביא בנוסף גם שני בני יונה, שמא היה נדרה להביא בני יונה.

ונהי שעל הצד שאכן היה נדרה להביא בני יונה, אין היא עתה יכולה לקיים את אותו החלק בנדרה להביא קרבן עופות גדול של שלש עופות ממין חובתה, שהרי קיימה עתה את חובתה בתורים, בכל זאת הרי היא חייבת להביא קן ממין העופות שנדרה כדי לקיים לפחות את החלק הזה שבנדרה.

במה דברים אמורים שדיינו שתביא חמישה פרידין, כשהביאה את שתי הקינין ממין אחד.

אבל אם הביאתן משני מינין, ואין ידוע עתה איזה מין קן קרב ראשון לחובתה ואיזה מין קן קרב שני לנדרה, ונמצא שאין ידוע מאיזה מין היא הפרידה הכשירה שקרבה,

לכן תביא שש פרידות, שלש תורים ושלשה בני יונה, כדי להשלים מספק את חובת נדרה להביא קן גדול של שלש עופות מהמין שנדרה.

ואם נתנתן את העופות האלו לכהן ואינה יודעת מה נתנה אם תורים או בני יונה, או שקן אחד היה תורים והשני בני יונה ועשה הכהן את כל העופות, אך ואינו יודע מה עשה — שיתכן והקריב את כולם למעלה ונמצא שלא יצאה כלל ידי חטאת ויתכן שתקריב את כולן למטה ולא יצאה כלל ידי חובת עולה.

אך יתכן שעשה את חציין למעלה ואת חציין למטה, ויצאה גם ידי עולה וגם ידי חטאת — צריכה להביא עוד פרידין.

ארבע פרידין לנדרה, שתי תורים ושני בני יונה, שהרי אינה יודעת אם הביאה את עולותיה שנדרה, וכמו כן תביא שתיים פרידות, אחת תור ואחד בן יונה — לחובתה!

כי יתכן ויצאה ידי חטאת חובתה באחד משני המינים ועתה היא חייבת להביא את עולתה מאותו המין, וכיון שאינה יודעת מהו המין שקרב לחטאתה הרי צריכה להביא את שני המינים.

ומעתה יש בידיה שלש תורים ושלשה בני

יונה, ומקיימת בכך את נדרה להביא קרבן גדול של שלשה עופות לעולה.

וכמו כן היא צריכה להביא גם חטאת אחת, כה-א כי שמא נעשו כל העופות למעלה ולא יצאה ידי חובתה להביא חטאת.

וחטאת זו היא יכולה להביא אליבא דרבנן מאחד המינים שתבחר, כי הרי שנינו בפרק ב משנה ה שרבנן הכל הולך אחר החטאת, שהיא חייבת להביא את מין העולה ממין החטאת דוקא, ואם הקדימה עולתה ממין אחד והביאה לאחר מכן חטאתה ממין שני הרי היא חייבת לחזור ולהביא את עולתה מהמין שהביאה לחטאת.

בן עזאי אומר: תביא שתי חטאות!

לפי שאזיל בן עזאי לשיטתו שהכל הולך אחר הראשון, בין אם הוא עולה ובין אם הוא חטאת. והרי איכא לספוקי שמא העופות הראשונים נעשו למעלה והוקבע שתביא חטאת דוקא מאותו המין שעלה ראשון לעולה, והיא אינה יודעת איזה מין קרב ראשונה, לכן תביא מספק שתי חטאות, כל אחת ממין אחר, ואותן החטאות אינן נאכלות כי בכל אחת מהן יש לנו להסתפק שמא היא נבילה, שהרי יתכן ויצאה ידי חובתה כבר בעופות הראשונים.

אמר רבי יהושע: זהו שאמרו: [דהיינו, משל למה הדבר דומה] — לאיל!

כשהוא חי — קולו אחד!

וכשהוא מת — קולו שבעה!

כיצד קולו שבעה?

ב' קרניו — לשתי הצוצרות.

שתי שוקיו — לשני חליליו.

עורו — לתוף.

מעיו — לנבלים.

בני מעיו — לכנורות.

ויש אומרים: אף צמר — לעשות תכלת!
שהיו עושים מהצמר את רימוני התכלת
למעילו של כהן גדול, והיו הרימונים קשים,
ובשעה שהיו נוגפים הרימונים בפעמונים הם
היו משמיעים קול.

ר"ש בן עקשיא אומר: זקני עם הארץ, כל
זמן שהן מזקינין — דעתן מיטרפת
עליהן. וכמו שנאמר בספר איוב "מסיר
שפה לנאמנים, וטעם זקנים יקח".

אבל זקני תורה אינן כן. אלא, כל זמן
שהן מזקינים — דעתם מתישבת עליהם.
וכמו שנאמר "בישישים — חכמה, ואורך
ימים — תבונה".

הדרן עלך במה דברים
וסליקא לה מסכת קינים